

Ημερίδα

«Ενέργεια και Εξωτερική Πολιτική»

Αθήνα, 9 Νοεμβρίου 2009

IEENE - Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΝΙΑΤΗΣ

ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Κυρίες και Κύριοι,

Όπως καλά γνωρίζετε, στο σημερινό κόσμο, η ενέργεια αποτελεί προϋπόθεση και μέσο για την κάλυψη των στοιχειοδέστερων αναγκών επιβίωσης, μετακίνησης, πληροφόρησης.

Ο ρόλος της ενέργειας στην άσκηση της διπλωματίας των κρατών που είτε είναι πλούσια σε φυσικούς πόρους, είτε αντίθετα διψούν για πετρέλαιο και φυσικό αέριο ήταν, είναι και θα συνεχίσει να είναι καταλυτικός.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση από την πλευρά της, θα εξακολουθήσει τουλάχιστον μέχρι το 2030 να εισάγει τα 2/3 της ενέργειας που καταναλώνει, ενώ η απουσία μίας συνεκτικής και κοινής ευρωπαϊκής στρατηγικής απέναντι στο ζήτημα, ελαχιστοποιεί τις πιθανότητες η Γηραιά Ήπειρος να ξεπεράσει ανώδυνα αυτό το αδιέξοδο. Πολλές χώρες, άλλωστε, έχουν προχωρήσει σε διμερείς συμφωνίες με κράτη όπως η Ρωσική Ομοσπονδία, προκειμένου να εξασφαλίσουν την απαιτούμενη ενέργεια, αποδυναμώνοντας ακόμη περισσότερο, το φιλόδοξο στόχο της ενιαίας πολιτικής της Ένωσης έναντι της Μόσχας.

Οι χώρες που συντελούν στη διασφάλιση συνεχούς ροής ενέργειας, είτε πρόκειται για κόμβους μεταφοράς (διαμετακομιστικά κέντρα), είτε για αυτές που κατέχουν μεγάλα αποθέματα, (αρκεί να εξασφαλίζουν ασφαλείς διόδους μεταφοράς), αναμένεται να αξιοποιήσουν διπλωματικά αυτό το πλεονέκτημα.

Στη χώρα μας, περισσότερο παρά ποτέ, είναι απαραίτητο ένα ρεαλιστικό πλαίσιο εξέτασης των ενεργειακών μας δεδομένων και προοπτικών. Αναφέρομαι στον ασφαλή ενεργειακό εφοδιασμό της χώρας, στην εγχώρια παραγωγή ενέργειας, στην επιλογή πρωτογενών μορφών ενέργειας, στις σχέσεις μας με προμηθεύτριες χώρες, και ακόμα στην τήρηση των διεθνών και ευρωπαϊκών δεσμεύσεών μας για το δίπολο Ενέργεια – Κλιματική αλλαγή.

Είναι απαραίτητο να σχεδιάσουμε το ενεργειακό μας μέλλον με σαφείς παραμέτρους. Με κοινωνική συναίνεση, περιβαλλοντική ευαισθησία, αναπτυξιακή προοπτική.

Η Ελλάδα, στο πλαίσιο της ευρύτερης ενεργειακής στρατηγικής της επιδιώκει επτά (7) στόχους:

1. Τη διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών και ενεργειακών δίοδων μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένης και της διαφοροποίησης του τύπου του καυσίμου.
2. Την ενίσχυση των ενεργειακών διασυνδέσεων και υποδομών
3. Την εμπάθυνση του διαλόγου μεταξύ κρατών παραγωγής και κατανάλωσης και τη στενή συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών κρατών και διεθνών οργανισμών σχετικών με ενεργειακά θέματα.
4. Τη διαφάνεια στην λειτουργία της αγοράς ενέργειας
5. Τη μείωση της ζήτησης και κατανάλωσης ενέργειας με υιοθέτηση μέτρων ενεργειακής αποδοτικότητας και εξοικονόμησης.
6. Την προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και συστημάτων καθαρής ενέργειας
7. Την μεταφορά τεχνολογίας στον ενεργειακό τομέα.

Η χώρα μας διατηρεί στενές ενεργειακές σχέσεις με τη Ρωσική Ομοσπονδία, η οποία, αποτελεί σήμερα, τον μεγαλύτερο προμηθευτή μας σε φυσικό αέριο και πετρέλαιο. Οι εισαγωγές πετρελαίου και πετρελαϊκών προϊόντων από τη Ρωσία ανέρχονται στο 32%, περίπου, των συνολικών εισαγωγών.

Στον τομέα του Φυσικού Αερίου η Ελλάδα προμηθεύεται, κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια, το 80% των ετήσιων αναγκών της από τη Ρωσία, μέσω της Βουλγαρίας, ενώ το υπόλοιπο εισάγεται σε υγροποιημένη μορφή από την Αλγερία. Η ισχύς της υφιστάμενης Διακρατικής Συμφωνίας Ελλάδος-Ρωσίας λήγει το 2016 και υπάρχει πρόβλεψη παράτασής της για επιπλέον 10 χρόνια. Επιδίωξη της κυβέρνησης είναι η έγκαιρη ανανέωση της διμερούς συμφωνίας. Παράλληλα, η εγχώρια κατανάλωση φυσικού αερίου εκτιμάται ότι θα υπερδιπλασιαστεί, τα επόμενα χρόνια, προσεγγίζοντας τα 7,5 δισ. κυβικά μέτρα το 2015.

Η Ελλάδα δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα ενεργειακής ασφάλειας. Η διεθνής αγορά του πετρελαίου είναι εξαιρετικά ανοικτή και η γεωγραφική θέση της χώρας στην Ανατολική Μεσόγειο προσφέρει ανεξάντλητες δυνατότητες διαφοροποίησης της πετρελαϊκών προμηθειών της. Άλλωστε, μεγάλο ποσοστό της μεταφοράς πετρελαίου διεθνώς γίνεται με δεξαμενόπλοια ελληνικής πλοιοκτησίας.

Αλλά και σε ότι αφορά την προμήθεια Φυσικού Αερίου, η Ελλάδα δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα ενεργειακής ασφάλειας. Όπως και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ρωσία αναμένεται και στο κοντινό μέλλον να συνεχίσει να είναι βασικός προμηθευτής. Ωστόσο, **η εξάρτηση της χώρας από το φυσικό αέριο καταλαμβάνει ακόμη μόλις το 8% της ακαθάριστης εγχώριας ενεργειακής ζήτησης.**

Η συμφωνία για τον South Stream, όσον αφορά στην Ελλάδα, εξασφαλίζει την απρόσκοπτη ροή φυσικού αερίου, καθώς το 2013 περίπου 3 bcm της εγχώριας ζήτησης των συνολικά 7,5 bcm θα εξακολουθήσουν να προέρχονται από τη **Ρωσία**. Η υπόλοιπη ζήτηση των 4,5 bcm αναμένεται να καλυφθεί από τον GTI που θα μεταφέρει φυσικό αέριο από το **Αζερμπαϊτζάν** (η κατασκευή του οποίου συνιστά άμεση ελληνική προτεραιότητα), από την **Αλγερία** LNG και από κάποιες επιπλέον ποσότητες από το Αζερμπαϊτζάν και τα διαθέσιμα της **Τουρκίας**.

Η Ελλάδα δεν έχει αντικειμενικά άλλες επιλογές παρά να επιδιώκει σταθερά να είναι μια ανοικτή αγορά στους διεθνείς προμηθευτές φυσικού αερίου και κυρίως μια ανοικτή χώρα διέλευσης για όποιον επιθυμεί την ανάπτυξη δικτύου αγωγών φυσικού αερίου προς Ιταλία και Δυτικά Βαλκάνια.

Η κυβέρνηση στην ενεργειακή πολιτική και ειδικότερα στις διεθνείς ενεργειακές σχέσεις της, επιχειρεί μια συντεταγμένη, συγκροτημένη και βαθμιαία μετάβαση προς την πράσινη ανάπτυξη εξασφαλίζοντας την απρόσκοπτη πάντα λειτουργία της εθνικής οικονομίας και της ενεργειακής ασφάλειας της χώρας.

Ο ρόλος της χώρας μας περιορίζεται στη διαχείριση της ροής ενέργειας από την Ανατολή προς τη Δύση. Ακόμη, όμως, και έτσι, υπάρχουν μεγάλα περιθώρια αξιοποίησης αλλά και ατραποί που πρέπει να αποφύγουμε. Χρειάζεται, συνεχής και συστηματική παρακολούθηση πέρα από στερεοτυπικές αντιλήψεις, μα πάνω από όλα στρατηγικός σχεδιασμός και σαφείς στοχεύσεις.

Η εντεινόμενη ενεργειακή αλληλεξάρτηση Ρωσίας - Δύσης επιτάσσει την οικοδόμηση μιας προβλέψιμης, μακρόπνοης και εν τέλει βιώσιμης συνεργασίας, βασισμένης σε συνεχή πολιτική διαβούλευση και αμοιβαίες επενδύσεις. Η σταδιακή οικοδόμηση κοινά αποδεκτών

κανόνων παιχνιδιού θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα λειτουργικό συμβιβασμό που είναι, άλλωστε, επιβεβλημένος προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ασφαλέστερο διεθνές ενεργειακό περιβάλλον.

Η εξομάλυνση των εξαρτήσεων μας από οπουδήποτε και αν προέρχονται είναι μία από τις βασικές επιδιώξεις μας.

Η κλιματική αλλαγή πρέπει να αντιμετωπισθεί με όλες τις προβλεπόμενες και απρόβλεπτες επιπτώσεις της στον άνθρωπο και τη φύση.

Σε λίγες βδομάδες έχουμε μπροστά μας την πρόκληση της Κοπεγχάγης. Η Ευρώπη πρέπει να δώσει τον τόνο στην κρίσιμη αυτή συνάντηση.

Η χρηματοπιστωτική κρίση θα πρέπει να μετατραπεί σε ευκαιρία για μια πιο γρήγορη στροφή προς την πράσινη ανάπτυξη, για μια αλλαγή του αναπτυξιακού προτύπου, με ώθηση των οικονομιών μας προς νέες τεχνολογίες και νέες ευκαιρίες πράσινης απασχόλησης.

Η χώρα μας συνδέει τις επιδιώξεις της στο θέμα των δρόμων της ενέργειας, με την υπογραφή των αρχών της Ενεργειακής Χάρτας από όλες τις γειτονικές χώρες.

Έχουμε μία μοναδική ευκαιρία να εισέλθουμε δυναμικά στα ενεργειακά δρώμενα, αξιοποιώντας την κοινή διαπίστωση πως αποτελούμε μια απόλυτα φερέγγυα, αξιόπιστη αλλά και προβλέψιμη ως προς τις προθέσεις της, χώρα της ευρύτερης περιοχής. Δυστυχώς τα προηγούμενα χρόνια, η Ελλάδα απλώς ακολούθησε πρωτοβουλίες άλλων και εντάχθηκε σε projects χωρίς πυξίδα, χωρίς σκληρή διαπραγμάτευση των όρων συμμετοχής της. Έκτοτε, παρακολουθούσε απλά και μόνο τις εξελίξεις αντί τουλάχιστον να τις συν-καθορίζει. Αυτό, άλλωστε, διαπιστώθηκε και από την εκκωφαντική σιωπή της Αθήνας τόσο στις πρόσφατες δημόσιες δηλώσεις της Βουλγαρίας αναφορικά με τη συμμετοχή της σε δυο σχέδια που μας αφορούν άμεσα (Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη και South Stream) όσο και στη συνακόλουθη θεαματική στροφή της Μόσχας προς την Άγκυρα. Η διαχείριση των διμερών μας σχέσεων με την ενεργειακά ισχυρή Ρωσία δεν μπορεί να γίνεται μόνο με επικοινωνιακά κριτήρια, αφού αποδείχθηκε ότι εταίροι και μη δεν μας υπολόγιζαν στο βαθμό που νομίζαμε, ή πιστεύαμε.

Η εξάρτηση της χώρας από ευκαιριακές και πανάκριβες εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να περιορισθεί.

Είναι απόλυτα αντιφατικό να επιχορηγούμε έμμεσα ενεργειακές επενδύσεις τρίτων χωρών, από δική μας αδυναμία να σχεδιάσουμε

έγκαιρα και ρεαλιστικά την παραγωγική βάση του εθνικού μας ηλεκτρικού συστήματος.

Είναι βέβαια αυτονόητο ότι οι ενεργειακές διασυνδέσεις μας με τις γειτονικές χώρες αποτελούν σημαντική συνιστώσα των αρμονικών σχέσεων μας με αυτές.

Άρα είναι απαραίτητο να διαφυλάξουμε την αμοιβαιότητα και την διαφάνεια συμφερόντων.

Οφείλουμε να εξαντλήσουμε τα περιθώρια για τη δημιουργία ενός κοινού ενεργειακού μέλλοντος για τη ΝΑ Ευρώπη -με αγωγούς που θα φέρουν τη συνεργασία και δεν θα επιτείνουν τον ανταγωνισμό- με τη χώρα μας κόμβο διάθεσης και όχι απλώς μεταφοράς του προϊόντος στην ευρύτερη περιοχή. Αυτό μπορεί να καταστεί εφικτό μέσω της δημιουργίας joint ventures με ελληνική συμμετοχή εμπορίας αερίου και πετρελαίου στο σύνολο της Βαλκανικής.

Κυρίες και Κύριοι,

Απαιτείται να εργασθούμε σκληρά, με σύστημα, μέθοδο και όραμα για έναν ασφαλή, μακροχρόνιο ενεργειακό σχεδιασμό, που θα διασφαλίζει την ανταγωνιστικότητα της εθνικής μας οικονομίας, την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των ενεργειακών δραστηριοτήτων, που θα στηρίζεται στην κοινωνική συναίνεση και θα υποστηρίζει την τεχνολογική πρόοδο και την απασχόληση.

Το στοίχημα είναι δύσκολο, αλλά είμαστε βέβαιοι ότι θα το κερδίσουμε.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.